

ІНТЕРЕКЗИСТЕНЦІАЛЬНИЙ ХАРАКТЕР КІБЕРКОМУНІКАЦІЇ ТА РОЗКРИТТЯ ПОТЕНЦІАЛУ ОСОБИСТОСТІ У САМОАКТУАЛІЗАЦІЇ

Доброносова Ю. Д., кандидат філософських наук, доцент,

Національний транспортний університет, Київ

У сучасному культурному і технологічному горизонті по-новому увиразнюється інтерсуб'єктивна специфіка людського існування. Самоідентифікація і самоактуалізація особистості нині відбувається в контексті становлення мережевого суспільства, четвертої хвилі індустріалізму (неоіндустріалізму), розвитку цифрових, інформаційних і когнітивно-кібернетичних технологій, котрі можна охарактеризувати як трансгуманістичні. Процеси конструювання екзистенціальних вимірів, самопізнання і творення індивідом власних смислів існування в сучасному світі часто розгортаються під час мережевої комунікації, що вимагає від особи вміння самостійно творити нову реальність, одночасно відповідаючи на виклики теперішні і попереджаючи ризики майбутні, що набуває особливої гостроти в умовах гібридної й інформаційної війни і агресії проти України. Саме тому актуальним є осмислення специфіки кіберкомунікації як важливої складової кіберсоціалізації та процесу, в якому не лише розгортається інструментальна самореалізація, але й проявляється особистісний потенціал. Метою нашого розгляду є виявлення інтерекзистенціального характеру кіберкомунікації як важливої складової кіберсоціалізації, в якій відбувається новітня актуалізація інтерсуб'єктивної специфіки людського існування, що увиразнюється у самоактуалізації. Дослідження медіа- і кіберкомунікації належить до популярних напрямів соціології і філософії медіа, прикладної (мережевої) етики і медіапсихології. Цінними є підходи Мануеля Кастельса, Нікласа Лумана, Лева Мановича, Яна Шмідта, Катерини Батаєвої, Лідії Стародубцевої, Людмили Ороховської,

Наталії Череповської, проте екзистенціальні виміри кіберкомунікації або комунікативна й інтерекзистенціальна її специфіка досліджені недостатньо, так само як і сув'язь кіберкомунікації та самореалізації і самоактуалізації.

Розвиток форм мережевого спілкування є важливою частиною становлення мережевого соціуму і засадових для нього культури і логіки, що зумовлює трансформації просторової і часової організації соціального життя і впливає на розуміння смислу і ролі комунікації в житті особистості. Ян Шмідт [2, с.140 – 142] називає трьома головними практиками нових медіамереж менеджмент ідентичності, менеджмент відносин і інформаційний менеджмент, котрі означають специфічні способи поведінки стосовно себе самого, свого соціального оточення і світу загалом. Вони виходять і за межі медіамереж, спонукаючи людей виконувати певні вимоги і завдання розвитку, адже менеджмент ідентичності є роботою особистості над собою, коли можна розуміти себе як автономну особу і водночас виникає надіндивідуальна необхідність прилаштування до культурного ідеалу. Протидія інформаційній агресії передбачає врахування того значення, яке має кожна із цих практик в мережевому і позамережевому спілкуванні. Проте у дослідженнях кіберкомунікації можна зустріти непродуктивне розуміння її як поверхової і такої, що ніяк не зачіпає екзистенціальні спрямування особистості і стосується переважно інструментальних аспектів самореалізації, пов'язаної частково із уречевленням особистості, її об'єктивацією, підкоренням як цифрового агента мультимедійним мережевим комунікаціям та компенсацією нестачі суб'єктивної цілісності за рахунок інтенсифікації мережевих комунікацій. Негативні екзистенціальні аспекти медіакомунікації беззаперечно повинні враховуватися під час розробки стратегій і тактик медіаосвіти, та не менш важливим є те, що кіберкомунікація, виростаючи із технологій із виразним трансгуманістичним спрямуванням із притаманною йому зміною співвідношення людського і технічного, інтенсифікує екзистенціальну проблематику, притаманну самоактуалізації людини здавна, а саме – багатоаспектність і

багатовимірність інтерекзистенціалітету людського, тобто його первинну комунікативну і інтерсуб'єктивну влаштованість, адже, за словами Томаса Ренча [1, с. 34] без попередніх комунікативних життєвих форм немає окремих суб'єктів орієнтування. Це пов'язане із виразністю видимих впливів кіберкомунікації і тіньовою природою її невидимих викликів, тому що вона є не просто діями в рамках вмінь використання нових медіа, а скоріше простором інтенсифікації притаманної людському існуванню полімедіальності. Процес кіберкомунікації дозволяє оприсутнювати досвід, пов'язаний із актуалізацією проблематик ситуації і подієвості людського існування, рухливої суб'єктивності і пізнання себе через інакшість в собі, в Іншому і Чужому, інтерсуб'єктивної множинності досвіду і множинної самості. Кіберкомунікація в етичному вимірі (навіть якщо йдеться практики мережевого етикету і їх вдосконалення або самопрезентацію) виводить на перший план напругу між свободою і необхідністю, свободою і відповідальністю, свободою і безпекою. Характерна для більшості практик медіакомунікації інтенція на віднайдення єдності суб'єктивності, що проявляє себе через діалектику (тож)самості / залежності Я від «Інакшого, ніж Я» (Поль Рікер), відкриває потенціал кіберкомунікації бути важливим чинником, що може активізувати самоактуалізацію особистості і гальмувати розкриття особистісного потенціалу у мережевому спілкуванні, осмислення чого відкриває нові сюжети у пізнанні кіберсоціалізації.

Література:

1. Томас Ренч. Конституція моральності. Трансцендентальна антропология і практична філософія / Пер. з нім. В. Приходька. – К. : Дух і Літера, 2010. – 348 с.
2. Шмідт, Ян. Нова мережа: Ознаки, практики і наслідки веб 2.0 / Ян Шмідт / Переклад з німецької В. Климченко. — К. : Центр Вільної Преси, 2013. — 284 с.